

Nationaløkonomisk Forening.

Møde d. 23. November 1899.

Professor Harald Westergaard holdt Foredrag om »Den store Lockout«; jfr. foranstaaende Artikel. Til Foredraget knyttede der sig en Diskussion, af hvilken følgende Referat meddeles:

Kand. Bisgaard: Om Lockouten vilde have gavnlige Virkninger eller ej, afgang af, om det for Fremtiden vilde blive det nye, radikale Element i Fagforeningerne, der — støttet og hidset af Social-Demokraten — vilde komme til at spille den afgørende Rolle, saaledes som det hidtil havde været Tilfældet, eller om det blev den ældre, besindige Del af Arbejderne, der, belært af Lockouten, tog Styret. Blev det sidste Tilfældet, og Taleren mente, at der var Anledning til at tro dette, havde Lockouten ikke været ført forgæves.

Fredelige Forhandlinger vilde næppe have ført til Maalet. Fagforeningerne havde i de senere Aar udøvet en saa betydelig Magt over de enkelte Arbejdere — ofte til stor Skade for Industrien — at de næppe vilde have givet Slip paa dem uden Kamp. Lockouten

havde utvivlsomt været nødvendig; og i Kraft af sin Nødvendighed havde den ogsaa været berettiget.

Fabrikant Vilh. Schou (Gl. Antvorskov) forstod ikke, hvorfor Arbejdsgivernes Delegerede skulde være Diplomater. De stod som Advokater overfor en Domstol, og det var da snarere Dommernes end Advokaternes Sag at øve Diplomati. Naar Professor Westergaard havde krævet dels, at Arbejdsgiverforeningen før Lockouten skulde have tilvejebragt et statistisk Materiale til Bevis for Lockoutens Nødvendighed, dels at den skulde have æsket Samfundets Mening, maatte Taleren hævde, at det første havde været umuligt; og med Hensyn til det andet maatte han spørge, hvorledes man da skulde have faaet Samfundets Mening at vide.

Grosserer Neiiendam spurgte, hvad Professorens ment med at kalde Lockouten for et Overfald. Enhver vidste jo, at den havde været under Opsejling i flere Aar, hvorledes kunde den da kaldes et Overfald, naar den endelig iværksattes. Lockouten havde været nødvendig, det var urimeligt at bestride dette. Samfundet skulde blot lade Arbejdsgiver og Arbejder udkæmpe deres Kamp selv. Taleren indrømmede, at der ogsaa blandt Arbejdsgiverne var Folk, der trængte til Kritik; disse havde nu høstet Belæring. Og hvad Arbejderne angik, da havde disse i alt Fald lært, hvorledes man ikke skal optræde.

Professor Westergaard hævdede atter overfor Fabrikant Schou, at det ikke var tilstrækkeligt, at Arbejdsgiverne forsikrede os om Lockoutens Nødvendighed. De burde have lagt dens Aarsager klart frem. Samfundet havde Krav paa en saadan Forklaring.

Selv om Arbejdsgiverne havde været paa det rene med, at Arbejdsforholdene var utaalelige, var vi andre det ikke.

Overfor Grosserer Neiiendam vilde Taleren hævde, at vi andre ikke kunde være neutrale ved den stedfundne Kamp, naar ikke Arbejdsgiverne havde sørget for at gøre os neutrale. Lockouten berørte lige saa godt det øvrige Samfund som de stridende Parter, og derfor burde det have haft ren Besked. Arbejdsgiverne kunde ogsaa godt have begyndt med at feje for deres egen Dør, naar de endelig vare blevne organiserede. De kunde have fjærnet al den Smuds-konkurrence, som gaar i Svang, og have sørget for at gøre Arbejdsforholdene mere stabile; saa havde Produktionsforholdene ogsaa været lettere antagelige for Arbejderne.

Direktør Rubin: Lockouten kom absolut Samfundet ved. Havde Hr. Neiiendam Ret, vilde det være urimeligt at holde Møde om Lockouten. Spørgsmaalet om, i hvor høj Grad Samfundet er interesseret i, hvad der foregaar paa Arbejdsmarkedet, havde det 19. Aarhundrede rejst; det 20. vilde faa den Opgave at løse det. Samfundet maa kunne kræve sit Arbejde gjort — saaledes f. Ex. Bager- og Bryggerarbejde — og det maatte derfor have Lov at gribe ind. Spørgsmaalet er blot, hvor langt det skal gribe ind; at give Svar herpaa blev den sociale Lovgivnings Sag. Med Hensyn til Bagerier og lignende var der rejst Spørgsmaal om, hvorvidt de ikke af Hensyn til Publikum burde lægges ind under Staten.

Hr. Bisgaard havde anket over Fagforeningernes Indgriben i Akkordpriserne. Men Taleren mente, at

naar man fandt en Minimalarbejds løn naturlig, kunde det ikke undre, at der ogsaa fra Fagforeningernes Side kunde kræves en Maximalarbejds løn, idet Arbejderne formodentlig frygtede for, at Akkordtaxterne skulde blive satte efter Maximum af, hvad de flinkeste Arbejdere kunde udrette. Begge Forhold beroede paa Solidaritetsprincippet. Taleren vilde ikke forsvare sligt, kun søge at forklare, hvad der ellers maatte synes ganske taabeligt. At det var de unge og radikale i Fagforeningerne, der spillede Hovedrollen, burde lige saa lidt forundre, thi saaledes havde det altid været og vilde det altid blive. Skulde Arbejderne have ventet, til de mindre ivrige havde villet fremad, saa havde de staaet endnu, hvor de stod for en Menneskealder siden.

Var en Lockout berettiget? Selvfølgelig. Dermed var det imidlertid ikke sagt, at den var lige berettiget med en Strike. Den maatte mere bruges i Defensiven, hvad der medførte forskellige Konsekvenser. Ved den nu afsluttede Lockout var det særlig uheldigt, at Arbejdsgiverne ikke havde haft deres formelle Sager i Orden. Naar det var vedtaget, at der ikke maatte erklæres Arbejdsstandsning fra nogen af Siderne uden forudgaaende Forhandlinger, saa det ilde ud, at der blev erklæret Lockout uden saadanne. Det havde skadet Arbejdsgiverne i den offentlige Mening.

Fabrikant Schou hævdede atter, at det havde været umuligt at tilvejebringe et saadant statistisk Materiale, at Samfundet vilde have haft Nytte deraf. Han havde heller ikke faaet Svar paa Spørgsmaalet om, hvorledes man skulde faa Samfundets Mening at vide. Spørgsmaalet om Produktionsomkostningernes

Forøgelse blev ikke taget nok i Betragtning, naar Talen var om de mange Arbejdsstridigheder.

Sekretær Wulff: Hvad det angik, at Arbejdsgiverne skyldte Samfundet en Forklaring med Hensyn til Lockouten, var Spørgsmaalet: Hvem var Samfundet? Trak man Arbejdere og Arbejdsgivere fra, blev der ikke mange tilbage. Alene af den Grund havde det maaske ikke været Umagen værd at skaffe statistiske Oplysninger. Hovedsagen var, om man kunde undgaa de industrielle Krige. Tidligere, da Staten havde reguleret alt, havde Sagen været let nok. Men under Frikonkurrencen havde man anerkendt Arbejdernes Ret til at danne Organisationer, og nu var disse Organisationer blevne for stærke og havde grebet mere ind i det industrielle Liv, end man havde ventet. Derfor maatte Arbejdsgiveren forsvare sig, og det bedste Forsvar var ofte et raskt Angreb. Taleren troede ikke paa nogen vedvarende Bitterhed hos Arbejderne; thi der var ikke taget noget fra den Overvundne, som havde været hans.

Skulde Bagerier o. l. tages ind under Statens Styrelse, kom vi ind i den socialistiske Stat. Saalænge vi imidlertid holdt paa Frikonkurrencen, maatte vi finde os i mulige Brydninger med deres Følger. Frikonkurrencetheorien lærte jo selv, at Brydningerne var til Gavn.

Professor Scharling følte sig ikke trykket, fordi det ikke allerede nu var muligt at opgøre det økonomiske Resultat af Lockouten. De Oplysninger, der kom frem efter en Strike, om, hvor meget der var gaaet tabt o. s. v., var sædvanligvis misvisende. Spørgsmaalet var, om ikke den forøgede Arbejdsenergi

efter en Standsning vilde dække i al Fald noget af Tabet. Adskillige Fag, saaledes Bygningsfagene, maatte desuden være forberedte paa at holde stille en Del af Aaret. Det havde ikke været Tilfældet i Aar paa Grund af den milde Vinter; ogsaa heri kunde der ligge en Grund til, at den Standsning, der hidførtes ved Lockouten, var lettere at komme over. I det Hele maatte det erindres, at det kun var et Samfund, der stadig levede paa Subsistensmidlernes yderste Rand, som strax vilde komme i Nødstilstand, fordi Arbejdsmaskineriet for en kortere Tid standsede. Lockouten havde nu vist, at vort Samfund var saa velstaaende, at Arbejdsmaskineriet endog kunde standses en forholdsvis lang Tid, uden at Samfundet geraadede i Nødstilstand.

Til Neiiendam og Wulff bemærkede Taleren, at Samfundet ikke opløser sig i lutter Arbejdsgivere og Arbejdere, og at navnlig en meget stor Del af Samfundet staar udenfor de industrielle Virksomhedskredse. Det var derfor uheldigt, at Arbejdsgiverne havde levet sig ind i den Tanke, at den øvrige Del af Samfundet vidste lige saa god Besked om Arbejdsforholdene, som de selv; thi dette var langt fra Tilfældet. Derfor toges der Standpunkt ikke efter de virkelige Stridspunkter, men efter den Sympathi, man paa Forhaand nærrede henholdsvis for den ene eller den anden af de stridende Parter. Lockouten greb saa dybt ind, at den berørte alle, og Følgen af, at der havde manglet Oplysninger, havde netop været den, at Udenforstaaende blandede sig i Striden, hvad der maaske vilde være undgaaet, hvis man havde klargjort Sagen tilstrækkeligt. Netop fordi Taleren mente, at Lockouten var

berettiget, ønskede han, at Arbejdsgiverne fra første Færd havde søgt at oplyse andre Mennesker om Sagens rette Sammenhæng.

Professor Westergaard hævdede, at det ikke vilde have været vanskeligt at skaffe et statistisk Materiale. Der kunde have været samlet Klager baade fra Arbejdere og Arbejdsgivere, og disse Klager burde have været behandlede i Fællesskab. Var man end ikke derved kommen tilbunds i Sagen, havde man dog faaet et ret godt Overblik over den.

Samfundets Mening fik man at vide gennem den offentlige Mening, der ikke var vanskelig at faa fat i. Man burde have skabt en levedygtig Mæglingsinstitution og ladet Forhandlingerne for den komme frem for Offentligheden; derved vilde man have vejledet denne. Naar det var sagt, at Parternes Tillidsmænd for Enighedskammeret var som Advokater, maatte Taleren benægte dette. Det skulde ikke være Advokater, der stod her, men Mænd, der vilde forstaa hinanden.

Professor Scharling sluttede her den offentlige Del af Diskussionen med en Tak til Indlederen for hans Foredrag.

Møde den 4. December 1899.

I Nationaløkonomisk Forenings Møde den 4. December holdt Kaptajn, Konsul A. Leigh Smith Foredrag om de politiske og økonomiske Forhold i Østasien.

Taleren begyndte med at drage en Sammenligning mellem Forholdene i Afrika og Forholdene i Østasien.

For Tiden var vel de første de mest aktuelle: men der var for Taleren ingen Tvivl om, at de sidste i Virkeligheden var de vigtigste. Det var i Østasien de økonomiske Interesser, der var det primære; men de er byggede paa politisk Indflydelse. Efter den fransk-engliske Fælleskrig mod Kina, havde det været Frankrig og England, der havde taget den dominerende Indflydelse her, og begge havde benyttet forskellige Tilfælde, saaledes Mordet paa den franske Konsul og de franske Missionærer i 1870 og — for Englands Vedkommende — Mordet paa den engelske Konsularagent 1875 til at sikre sig Fordele i Kina. Foruden dem havde dernæst Rusland ved en klog Diplomati opnaaet saadanne; men trods alt dette maatte man sige, at Kinas Stilling til de europæiske Magter forbedredes Aar for Aar, indtil Krigen med Japan bragte en fuldstændig Omvæltning i Forholdene. Denne Krig lærte Europa, at dets Politik overfor Kina havde været absolut forfejlet.

Som bekendt skyldtes det Trippelaktionen mellem Frankrig, Tyskland og Rusland, at Japan ikke fik sine for Kina og særlig for dets Hovedstad meget generende Fordringer opfyldte ved den endelige Fredstraktat. Ganske særlig gjorde Rusland ved denne Lejlighed Kina store Tjenester, og den Taknemlighedsgæld, det sidste derved kom til at staa i overfor den store Nabo-magt, forøgedes endnu mere ved, at denne ogsaa hjalp det til Penge til Betalingen af Krigsskadeserstatningen. Men det kan ikke nægtes, at denne Tjeneste er dyrt betalt. Faktisk staa Kina efter Freden i et Afhængighedsforhold til Rusland, som det vil blive det meget vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at komme ud af

igen. Som bekendt fik Rusland Tilladelse til at føre den sibiriske Jernbane gennem Mandschuriet med en Gren til Wladiwostok og en til Port Arthur; og det har Ret til at beskytte Anlægget af disse Baner med Forter. Endvidere har det faaet — tilleje, som det for en Forms Skyld hedder — Port Arthur med den nærliggende Havn, som det er Hensigten at gøre til Krigshavn. Imidlertid er denne Havn temmeligt langt borte fra Havet, og Ruslands Ønsker gik derfor vel ud paa at faa Hegemoniet over Korea for at kunne erhverve en Havn her. Men paa Korea kolliderede det med Japan, der ligeledes søgte at vinde Overherredømmet, og Resultatet blev en stærk Spænding mellem de to Lande. I Foraaret er der imidlertid afstukket en Overenskomst, hvorefter begge skulde lade Korea i Fred. Denne Overenskomst var en forunderlig Fejl fra Ruslands Side; thi Resultatet er blevet, at Japan — ad fredelig Vej — har faaet en aldeles dominerende Indflydelse; saaledes anlægges det for Øjeblikket hele to Jernbaner. Forøvrigt vil der senere blive Lejlighed til at vende tilbage til dette Forhold.

Overfor de europæiske Magter er Ruslands Stilling i Kina imidlertid betydelig forbedret efter Krigen. Hoffet i Peking tør i Virkeligheden slet ikke modsætte sig Ruslands Fordringer, der faar et betydeligt Eftertryk ved den russiske Magt nordpaa. Dette er navnlig til stor Skade for England, der hidtil har spillet første Violin som Handelsmagt. Denne Magt er nu i høj Grad truet, fordi England mangler faste Besiddelser til at støtte den med. Det klinger underligt, særligt med de nu forefaldende Begivenheder i Afrika for Øje, at sige, at England ikke lægger Vægt paa Landbesiddelser,

hvor det mener sig i Besiddelse af Handelsoverlegenhed. Alligevel er det saaledes. Men denne Politik, der kan være udmærket andetsteds, er aldeles forfejlet overfor en asiatisk Magt. Enhver lille Indrømmelse fra dennes Side betragtes nemlig af den som et Tab, det gælder om at faa erstattet. Og Kina har, som før sagt, benyttet enhver Lejlighed til at gøre de til England gjorte Indrømmelser illusoriske. Overfor disse Bestræbelser staar England nu saa godt som magtesløst, og det svider især til det i Forholdet overfor Rusland. Selv om Kina nu vilde stille sig venligere mod England, tør det ikke; saa bundet er det af Rusland. I alle Forviklinger mellem de to Magter har det derfor givet efter for den sidstnævnte, trods det, at det nu hellere end gerne vilde være den kvit.

Under disse Omstændigheder var der for England ingen anden Vej at gaa end at søge at opnaa en venskabelig Overenskomst med Rusland. Det er da ogsaa den, man omsider er slaact ind paa. For nogle Maaneder siden opstilledes en Overenskomst, ved hvilken England fuldstændig opgav sin hidtil fulgte »aabne Dørs Politik« og slog ind paa den fra Afrika saa godt kendte Interessepolitik. Trods denne Overenskomst søger England over alt, hvor Lejlighed gives, at krydse de russiske Planer. Om det faar Held hermed i Længden, er et andet Spørgsmaal.

Ogsaa Japan gør sit Bedste for at lægge Rusland Hindringer i Vejen. I første Række er det Korea-spørgsmaalet i Forbindelse med Lysten til at sige Tak for sidst, der dikterer Japan dets antirussiske Politik; men ved Siden deraf spiller vistnok ogsaa Frygten for russiske Toldforanstaltninger imod den fremspirende

japanske Industri i de af Rusland eventuelt annekterede Provinser en Rolle. Foreløbig staar der som før nævnt en ganske vist stillfærdig, men ikke desto mindre forbitret Kamp paa Korea. Det gælder ogsaa for Japan om at benytte Øjeblikket, inden Rusland har faaet sin Stilling i Mandschuriet konsolideret, og medens det endnu saa at sige har Hænderne fulde af Jernbane-anlæg og nye Territorialerhvervelser. Japans Politik for Tiden gaar derfor ud paa at skaffe sig et saadant økonomisk Hold paa Korea, at det derigennem faar det fornødne Fodfæste for videregaaende Planer. Det driver saaledes Kolonisation i stor Maalestok og søger paa enhver Maade at faa Japanesere til at bosætte sig paa Korea. Et japanesisk Selskab har fornylig fuldendt en, ganske vist kort, men meget vigtig Bane fra Havne-staden Chemulpo til Hovedstaden Soul og et andet er stærkt i Færd med at anlægge en anden Bane fra Havnen Tursan paa Sydøstkysten, ligeledes til Soul, hvorved den bedste og rigeste Del af Landet vil blive aabnet for Forbindelse med Udlandet, specielt med Japan. Der er ingen Tvivl om at denne fredelige Fremtrængen er faktisk rigtig, især fordi den vil bidrage til at forsone Koreanerne med Japaneserne, hvem de fra gammel Tid har betragtet som deres Dødsfjender.

Hovedaktørerne i Intrigespillet i Peking er altsaa paa den ene Side Rusland, paa den anden Side England og Japan. I anden Række kommer saa de andre Magter. Frankrig gaar her som overalt Haand i Haand med Rusland og har som sin Del af Byttet faaet en Havn og nogle Jernbanekoncessioner i Syden samt en stiltiende Anerkendelse af sin prædominerende Indflydelse i de sydlige Provinser, hvor det haaber at faa

Indpas for sin Handel fra Tong-King. Hvormegen Vægt, der i Virkeligheden maa tillægges de forskellige Indrømmelser, kan maaske være tvivlsomt. Man er paa Forhaand tilbøjelig til at se skeptisk paa Frankrigs Kolonialpolitik, og Forholdene i de franske Besiddelser i Bagindien synes ikke at skulde opfordre til nogen videregaaende Aktivitet udenfor deres allerede meget store Omraade.

Saa er der Tyskland. Dette Land kan egentlig siges at have indledet Interessepolitiken i Kina med sin Okkupation af Havnen ved Kiavtschou og det dertil knyttede Herredømme over Provinsen Shantung. Tilsyneladende var det gaaet tomhændet ud af Affæren ved Fredsslutningen; men det kunde dog allerede den Gang anses for givet, at Tyskland, hvis økonomiske Interesser voxede med rivende Fart, i Stilhed pønsede paa ogsaa at faa sin Del af Byttet, og underhaanden skaffede det sig de andre Magters Samtykke dertil. Men man troede den Gang, at dets Planer gik ud paa at erhverve en Flaadestation paa Fokiens Kyst, og hvis der, som det vel maa antages, har foreligget positiv Aftale med Rusland om, at Tyskland skulde tage Kiavtschou, er denne Aftale i alt Fald bleven holdt absolut hemmelig; thi det kom som et Lyn fra en klar Himmel. da man en skønne Dag fik Efterretning om, at Tyskland som Satisfaktion for Mordet paa nogle Missionærer havde okkuperet den nævnte Havn og agtede at beholde den. Resultatet er imidlertid blevet, at Tyskland nu sidder fast i Østasien, og at man ved Hoffet i Peking ikke gærne siger nej til dets Forlangender.

Af andre Magter maa nævnes Amerika. Dettes

Handel paa Kina og især paa Japan var i godt Op-sving, og bl. a. begyndte den at konkurrere alvorligt med de engelske Manufakturvarer, da Krigen med Spanien med et forvandlede Amerikas hele Stilling i Østasien. Om det var klogt, at Mac Kinley under Indtrykket af Sejren over Spanien gav efter for Tilhængerne af en »imperialpolicy«, der fik sit stærke og odiøse Udtryk i den i Fredspræliminærene opstillede Fordring om Afstaaelsen af Filippinerne, er et meget stort Spørgsmaal. Men i alt Fald er derved de Forenede Stater komne til at spille en saa betydelig Rolle i Østasiens Affærer, at de maa tages med i Beregningen, naar Balancen i Magtforholdene skal afgøres.

Med Hensyn til en engelsk-amerikansk Forbindelse, mente Taleren, at der skulde meget til, inden de Forenede Stater tog positivt Parti for England under eventuelle Forviklinger. Den Politik, som de vilde drive, vilde som Tysklands blive en »fri Haands Politik«

Af Stormagterne kunde endnu nævnes Italien, der jo ogsaa havde forsøgt sig i Østasien. Det havde fordret en Havn og i den Anledning sendt Kina et Ultimatum, som det dog maatte tage tilbage igen. Dets Flaadedemonstration vilde næppe føre til noget.

At de mindre Magter, bl. a. Danmark, skulde ville stille Krav overfor Kina, fandt Taleren var utænkeligt

Naar Forretningslivet i Kina skulde omtales, maatte Omtalen først og fremmest gælde Handelen. At denne ikke var saa udviklet, som den kunde være, skyldtes ikke Mangel paa Købeevne, men derimod Mangel paa Transportmidler og dernæst den indenlandske Beskatning. Enhver Omsætning rammes med Skat, og dette lægger ganske naturligt mange Vanskeligheder i Vejen

for Handelsudviklingen. Handelen og Skibsfarten vil næppe udvikle sig stærkt uden Impulser udefra. Vel var der ved Fredstraktaten gjort forskellige Indrømmelser, saaledes angaaende Aabningen af nye Havne. Dette havde dog ingen Betydning. Vigtigere var det, at Japan fik Tilladelse til at indføre Maskiner. Dette var ikke noget nyt. Tilladelse hertil har Europa haft altid; men denne Tilladelse har nærmest haft hjemme paa Papiret. I Virkeligheden har man lagt Europa alle mulige Hindringer i Vejen for Indførslen. Nu derimod strømmer Maskinerne ind, særlig Maskiner til Bomulds- og Silkevæverier. Dette har naturligvis en meget stor Betydning for Industrien. Vigtigst af alt er dog Jærnbane- og Mineanlægene. Jærnbanerne er dels militære, dels kommercielle. Den russiske i Mandshuriet har særlig militær Betydning, hvorimod de økonomiske Hensyn ere afgørende for Peking—Kanton-Banen. Den vigtigste af alle Banerne er dog den, der gaar fra Peking til Nanking og videre sydpaa. Det er i Virkeligheden den eneste, som har nogen Mulighed for at kunne betale sig. Ved alle disse Anlæg skabes en meget stor Indflydelse, men om de vil give noget Udbytte som Helhed, er et andet Spørgsmaal.

Foruden Jærnbanerne kan nævnes Floderne, befarne af Dampere. Ogsaa denne Trafik hindres af mange Afgifter og generes paa alle mulige Maader af Mandarinerne. Dog aabner den rige Muligheder.

Efter Foredraget bragte Professor Scharling under Forsamlingens Tilslutning Foredragsholderen en Tak for det interessante Foredrag.
